

ЗАХИСТ ПОСАДОВИХ ОСІБ ДЕРЖАВИ ВІД СУСПІЛЬНО НЕБЕЗПЕЧНИХ ПОСЯГАНЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКИХ КРАЇН

Анотація. У статті здійснюється дослідження кримінально-правового закріплення норм про запобігання, припинення та захист посадових осіб держави від суспільно небезпечних посягань у законодавстві різних представників англо-американської правової системи, що загалом характеризується як «виконання публічних (офіційних) обов'язків або повноважень» і «поведінка, яка вимагається або дозволяється законом». Проводиться порівняльно-правовий аналіз цих норм за певними критеріями й робляться узагальнені висновки.

Ключові слова: виконання публічних обов'язків, здійснення офіційних повноважень, застосування сили, публічна посадова особа, виправдувальна обставина.

Постановка проблеми. Запобігання, припинення й захист посадових осіб держави від суспільно небезпечних посягань під час здійснення ними своїх службових владних повноважень у межах кримінального судочинства є правомірним, суспільно корисним вчинком, що виключає злочинність діяння. Це ставить перед державою обов'язок чіткого визначення його правової природи та забезпечення належного рівня його кримінально-правового регулювання з урахуванням вимог міжнародних стандартів. Тому дослідження й вивчення кримінально-правового закріплення норм про аналогічні правомірні вчинки в законодавстві країн англо-американської правової системи є важливим питанням для української кримінально-правової науки в цьому напрямі, оскільки воно надасть можливість визначити доцільність законодавчої регламентації такого правомірного вчинку безпосередньо в Кримінальному кодексі (далі - КК) України.

Актуальність теми дослідження зумовлена відсутністю належно проведеного комплексного дослідження кримінально-правових норм про запобігання, припинення й захист посадових осіб держави від суспільно небезпечних посягань у законодавстві представників англо-американської правової системи і здійснення порівняльно-правового аналізу цих норм. Також вона зумовлена можливістю подальшого використання прогресивного зарубіжного досвіду для вдосконалення законодавчої регламентації такого правомірного вчинку безпосередньо в КК України.

Дослідження кримінально-правових норм про захист і припинення посадовими особами держави суспільно небезпечних посягань у законодавстві англо-американських країн із проведенням їх порівняльно-правового аналізу в науці кримінального права допоки не здійснювалось. Увагу вчених у більшості випадків привертало норми про необхідну оборону в КК зарубіжних країн, чим займалися, наприклад, Б.В. Волженкін, Л.М. Гусар, І.Д. Козочкін, А.І. Коробєєв, Н.С. Крилова, А.І. Лукашов, Б.С. Нікіфоров, В.Д. Пакутін, Л.Н. Смірнова, С.Н. Трікоз, С.М. Храмов та інші. Норми ж про запобігання, припинення й захист посадових осіб держави від суспільно небезпечних посягань у їхніх дослідженнях

окремо не розглядалися.

Метою статті є дослідження кримінально-правового закріплення норм про запобігання, припинення та захист посадових осіб держави від суспільно небезпечних посягань у законодавстві представників англо-американської правової системи; проведення порівняльно-правового аналізу цих норм за певними критеріями із формуванням відповідних висновків щодо прогресивного зарубіжного досвід¹.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з головних правових систем сучасності є англо-американська правова система, яка існує на протигагу континентальній. Особливими рисами цієї правової системи є верховенство серед джерел права судового прецеденту, який створюється вищими судовими інстанціями; казуїстичний характер і гнучкість правової системи, що забезпечує поширення застосування судових прецедентів лише при вирішенні аналогічних казусів (випадків), а норм статутів (законів) - на всі суспільні відносини [1, с. 588, 591]. Перейдімо до дослідження кримінально-правових норм про запобігання, припинення й захист посадових осіб держави від суспільно небезпечних посягань у законодавстві представників цієї системи.

І. У кримінальному законодавстві США існують норми про «виконання публічною посадовою особою своїх обов'язків, функцій чи повноважень», що входить до системи обставин захисту від звинувачення (правомірних діянь). Оскільки Сполучені Штати Америки мають дворівневу правову систему, зумовлену федеративним устроєм держави (правова система федерації та правова система конкретного штату, які паралельно взаємодіють між собою), то розгляд їх кримінального законодавства ми будемо здійснювати шляхом дослідження норм загального федеративного Примірного Кримінального кодексу США та норм КК декількох штатів (Нью-Йорк і Техас).

Примірний Кримінальний кодекс США в Розділі III «Загальні принципи визнання поведінки правомірною» Частина I «Загальні положення» містить ст. 3.03 «Виконання публічного обов'язку». Згідно з цією статтею, «...поведінка може бути визнана правомірною, якщо її здійснення вимагається або дозволяється: а) законом, що визначає обов'язки або функції публічної посадової особи або сприяння, яке повинно бути надано такій посадовій особі при виконанні нею своїх обов'язків; б) законом, що регулює виконання судового наказу; в) рішенням або наказом компетентного суду чи трибуналу; г) законом, що регулює діяльність збройних сил або правомірне ведення війни; е) яким-небудь іншим законодавством, що покладає публічний обов'язок» [2, с. 64]. Отже, у цій статті описується правомірність дій публічної посадової особи, пов'язаних із заподіянням кримінально-каранної шкоди, які виникають при виконанні нею своїх законних обов'язків або функцій. Далі в ч. 2 цієї статті зазначається про розмежування між виконанням

публічного обов'язку та необхідною обороною (застосуванням насильства при різних видах захисту).

Про правомірність застосування публічною посадовою особою насильства в порядку виконання своїх обов'язків, у т. ч. при здійсненні арешту або запобіганні втечі з-під варти, окремо зазначається й у ст. 3.04 «Застосування насильства при самозахисті», де розглядаються норми про необхідну оборону [2, с. 66]. Також у Примірному КК США існує ст. 3.07 «Застосування насильства при виконанні закону», у якій детально описується порядок та умови правомірності застосування насильства (у тому числі смертоносного у відповідь на застосування або навісну загрозу застосування протилежного смертоносного насильства) публічною посадовою особою при виконанні таких обов'язків і функцій, як законний арешт злочинця або запобігання втечі заарештованої особи з-під варти [2, с. 72-73].

Отже, у Примірному КК США існують окремі норми про такий правомірний вчинок, як «виконання публічного обов'язку», який пов'язаний із застосуванням правомірного насильства при його законному виконанні; за формою здійснення він передбачає собою «поведінку, здійснення якої вимагається або дозволяється законом, що визначає публічні (службові) обов'язки або функції»; за правовою природою він є підставою захисту від звинувачення (ст. 3.01); суб'єкт здійснення такого вчинку характеризується як «публічна посадова особа»; серед випадків його застосування окремо виділяється застосування насильства при законному арешті або запобіганні втечі заарештованої особи з-під варти (ст. 3.07).

II. У КК штату Нью-Йорк існує § 35.05 «Виправдувальна обставина; загальні положення» Статті 35 «Захисти, пов'язані з виправдувальними обставинами» Розділу «С» («Захисти») Частини I «Загальні положення», у якому зазначається: «Не будучи якимось ще обмеженим подальшими положеннями цієї статті, яка визначає застосування фізичної сили, поведінка, яка в протилежному випадку складала б посягання, є виправданою, а не кримінально-каранною, якщо така поведінка: 1. передбачена або санкціонована правом чи постановою суду, здійснена публічним службовцем при розумному виконанні ним своїх офіційних повноважень, обов'язків або функцій...» [3]. Так § 35.05 характеризує окрему виправдувальну обставину - «здійснення публічним службовцем поведінки при виконанні ним своїх офіційних повноважень, обов'язків або функцій», яка відрізняється від різних видів захисту (необхідної оборони), передбачених §§ 35.15-35.30 КК штату Нью-Йорк. Далі в п. п. 2, 3, 4 і 6 § 35.10 «Виправдувальна обставина; застосування фізичної сили взагалі» прямо чи опосередковано розкривається виправдане застосування фізичної сили (у т. ч. смертельної) публічними службовцями держави в різних випадках (начальником чи іншою уповноваженою особою в'язниці для підтримання порядку й дисципліни; особою, відповідальною за підтримання порядку на громадському пасажирському транспорті; для запобігання вчиненню особою самогубства або заподіяння собі тяжкої тілесної шкоди; для здійснення арешту чи запобігання втечі з-під варти) [3]. Також у § 35.30 «Виправдувальна обставина; застосування фізичної сили при здійсненні арешту або при запобіганні втечі з-під варти» КК штату Нью-Йорк розглядається порядок застосування фізичної сили (у т. ч. смертельної у відповідних випадках) службовцем поліції або посадовою особою, котра спостерігає за дотриманням громадського порядку в ході здійснення арешту чи запобігання втечі з-під варти, а п. 2 § 35.15 передбачає можливість цих категорій посадових осіб не відступати перед застосуванням смертельної фізичної сили, якщо відступивши, вони могли з повного для себе безпекою уникнути необхідності її застосування.

На підставі викладеного автор може дійти висновків, що в КК штату Нью-Йорк існують окремі норми про такий правомірний вчинок, як «здійснення публічним службовцем поведінки при виконанні ним своїх офіційних повноважень, обов'язків або функцій», пов'язаний із виправданим застосуванням фізичної сили; за формою здійснення він передбачає «поведінку при розумному виконанні своїх офіційних повноважень, обов'язків або функцій» і завжди, по тексту параграфів, містить посилення на критерій розумності («особа розумно вважає»); за правовою природою він є виправдувальною обставиною (ст. 35); суб'єкт здійснення такого вчинку загалом характеризується як «публічний службовець», яким за п. 15 § 10.00 є будь-яка публічна посадова особа або службовець штату (у т. ч. урядової установи чи політичної влади). Окремо серед категорій публічних службовців у КК зазначається про службовця поліції, посадову особу; яка спостерігає за дотриманням громадського порядку, тощо; серед випадків застосування такого вчинку окремо розглядається застосування фізичної сили (у т. ч. смертельної) службовцем поліції або посадовою особою, котра спостерігає за дотриманням громадського порядку в ході здійснення арешту чи запобігання втечі з-під варти (§ 35.30); у КК існує спеціальне виправдання для особи у випадку залучення її у «пастку» з боку публічних службовців (§ 40.05 «Провокація» статті 40 «Інші захисти, пов'язані з відсутністю винності»), яке викладається так: «У будь-якому переслідуванні за посягання «утверджуючим захистом» є те, що обвинувачений вчинив заборонену поведінку в силу того, що його спонукав або підбурював до цього публічний службовець або особа, яка діє спільно з публічним службовцем, що прагне здобути докази, спрямовані проти обвинуваченого, з метою кримінального переслідування, якщо способи отримання доказів були такими, що створили значний ризик того, що це посягання було б учинено особою, у протилежному випадку не схильною його вчинити. Спонукування або підбурювання до вчинення посягання означає активну поведінку». Поведінка, якою просто надається особі можливість вчинити посягання, не становить залучення в «пастку» [3].

III. У КК штату Техас у підглаві «В» «Виправдання у цілому» Глави IX «Виправдувальні обставини для звільнення від кримінальної відповідальності» закріплюється § 9.21 «Публічний обов'язок», де зазначається: «а) ... поведінка є виправданою, якщо діяч ("actor") розумно вважає, що поведінка вимагається або дозволена законом, за рішенням суду або за ордером компетентного суду чи іншого урядового трибуналу, або в порядку виконання законного процесу...» [4]. Тобто, в цьому параграфі характеризується окремий вид виправданої поведінки особи (діяча), пов'язаний із виконанням публічного обов'язку (що вимагається або дозволяється законом, установлюється рішенням суду тощо). При цьому в п. (б) розглядуваного параграфа зазначається про відмежування застосування сили при такому виді виправданої поведінки від застосування сили для захисту осіб (підрозділ С) або майна (підрозділ D), що становлять окремий вид виправданої поведінки - захист (необхідну оборону). Далі в п. (с) § 9.21 розписується застосування виправданої смертельної сили при виконанні публічного обов'язку, а в п. (d) визначаються умови доступності виправдання за цим параграфом.

У підглаві «Е» «Правоохоронні органи» Глави IX КК штату Техас описуються положення про застосування сили офіцерами правопорядку та іншими категоріями співробітників правоохоронних органів у різних випадках. У § 9.51 «Затримання і обшук» зазначається: «(а) Офіцер правопорядку, або особа, що діє у присутності офіцера правопорядку і за його вказівкою, виправдується в застосуванні сили проти іншого, тоді тією

мірою, коди діяч ("actor") розумно вважає, що сила негайно необхідна для здійснення чи допомоги у здійсненні арешту або обшуку, або для запобігання чи допомоги в запобіганні втечі після арешту...» [4]. У тексті цього параграфа (пункти (b), (c), (d), (e), (f), (g)) детально перелічуються умови правомірності виправданого застосування сили (у т. ч. і смертельної) офіцером правопорядку та особою, котра діє за його вказівкою при здійсненні арешту або обшуку чи запобіганні втечі після арешту з використанням словосполучення «розумно вважає».

За § 9.52 «Запобігання втечі з-під варти» та § 9.53 «Підтримання безпеки у виправній установі» аналогічно розглядаються питання виправданого застосування сили охоронцем (співробітником) виправної установи чи офіцером правопорядку при намаганні особи здійснити втечу з-під варти або з виправної установи, а також для підтримання безпеки у виправній установі. Наприклад, у § 9.52 це викладається в такому форматі: «Застосування сили для запобігання втечі заарештованої особи з-під варти є виправданим, коли така сила могла б бути застосована при проведенні арешту, у результаті якого особа перебуває під вартою, за винятком того, коли охоронець виправної установи або офіцер правопорядку виправдовується в застосуванні будь-якої сили, у тому числі й смертельної сили, яку він розумно вважає негайно необхідною для запобігання втечі особи з виправної установи» [4]. Отже, урахувавши викладені положення автор може дійти висновків, що в КК штату Техас існують окремі норми про такий правомірний вчинок, як «виконання публічного обов'язку», пов'язаного із виправданим застосуванням сили; за формою здійснення він передбачає собою «виправдану поведінку, що вимагається або дозволяється законом, рішенням чи ордером суду; або в порядку виконання законного процесу», і завжди, по тексту параграфів, містить посилання на критерій розумності («особа розумно вважає»); за правовою природою він є виправдувальною обставиною, що забезпечує захист особи від кримінального переслідування (§ 9.02); суб'єкт здійснення такого вчинку загалом характеризується як «публічний службовець». Окремо серед категорій публічних службовців у КК зазначається про «офіцера правопорядку», «охоронця (співробітника) виправної установи» і просто «діяча»; серед випадків застосування такого вчинку окремо розглядаються й описуються застосування сили при здійсненні арешту або обшуку, запобіганні втечі після арешту або втечі з-під варти чи виправної установи; у КК існує спеціальне виправдання для особи у випадку провокації її до вчинення кримінального правопорушення з боку представника правоохоронного органу (§ 8.06 «Провокація» Глави VIII «Загальні захисти від кримінальної відповідальності»), яке викладається так: це захист від кримінального переслідування, якщо діяч ("actor") був залучений у протиправну поведінку, тому що він був вимушений зробити це через представника правоохоронних органів, який, використовуючи переконання або інші засоби, зміг викликати вчинення особою правопорушення. Поведінка яка просто надає особі можливість вчинити правопорушення, не становить провокацію [4].

Серед країн Співдружності нації, на які поширилася дія англо-американської правової системи, як приклади ми розглянемо також кримінальне законодавство Австралії й Канади.

IV. Кримінальний кодекс Австралії як одну з обставин, що виключають кримінальну відповідальність, окремо визначає «законне повноваження, тобто здійснення дій, які заподіюють шкоду якщо вони обґрунтовані й виконані відповідно до норм права» [5, с. 79]. Правове регулювання такої обставини здійснюється у Відділі 10 «Обставини, пов'язані із зовнішніми факторами» Частини 2.3 «Обставини, при яких відсутня кримінальна відповідальність» Глави

2 «Загальні принципи кримінальної відповідальності». Розділ 10.5 «Законні повноваження» характеризує її конструкцію так: «Особа не несе кримінальної відповідальності за правопорушення, якщо поведінка, що становить правопорушення, є виправданою чи слугує виправданням згідно або відповідно до закону» [6, с. 21]. Більш детально питання щодо законних повноважень розкриваються в судовій практиці та КК штатів Австралії, які подібні до КК штатів США.

V. У кримінальному законодавстві Канади існують окремі положення про виправдане застосування сили офіцером правопорядку в різних випадках при виконанні ним своїх законних повноважень, які відрізняються від різних видів захисту¹ (необхідної оборони). Вони закріплені у Главі «Захист осіб, управління і забезпечення дотримання закону» Частини I «Загальна» КК Канади. Відповідно до ст. 25 Кодексу «Захист осіб, що діють під владою», (1) Кожний, хто зобов'язаний або кому дозволено за законом зробити що-небудь у законній процедурі управління або примусу: (a) як приватна особа, (b) як офіцер правопорядку чи державний службовець, (c) на допомогу офіцера правопорядку чи державному службовцю, або (d) в силу своєї посади, виправдовується, якщо він діє на розумних підставах, у діянні, яке вимагається або дозволяється здійснити, і в застосуванні такого розміру сили, як це необхідно для досягнення цієї мети [7]. У ч. 2 цієї статті зазначається про виправдання при здійсненні особою законного процесу або приведення до виконання вироку, а ч. 4, 5 описують умови правомірності виправданого застосування офіцером правопорядку сили, що призначена або може викликати смерть чи тяжке тілесне ушкодження для особи, котра буде заарештованою або здійснюватиме втечу із виправної установи. Також у КК існують окремі норми: про виконання публічними посадовими особами правоохоронних обов'язків, у т. ч. пов'язаних із розслідуванням правопорушення (ст. 25.1); про кримінальну відповідальність за будь-яке перевищення сили (ст. 26); про застосування сили для запобігання вчиненню правопорушення (ст. 27) тощо. Отже ми бачимо, що в КК Канади існують окремі норми про такий правомірний вчинок, як «діяння, яке вимагається або дозволяється здійснити за законом»; за формою здійснення він передбачає собою застосування сили й у своїй характеристиці містить законодавчі посилання на критерій розумності («уважати на розумних підставах», «розумно необхідна сила»); суб'єкт здійснення такого вчинку характеризується як «публічна посадова особа», під якою розуміється офіцер правопорядку або інший державний службовець (ст. 25.1); серед випадків його застосування окремо виділяється застосування сили при арешті, втечі із виправної установи, розслідуванні правопорушення.

Висновки. Узагальнюючи дослідження кримінально-правових норм щодо захисту посадових осіб держави від суспільно небезпечних посягань у законодавстві представників англо-американської правової системи, автор дійшов таких висновків у межах їх порівняльно-правового аналізу:

1) характеристика поняття зазначеного правомірного вчинку у кримінальному законодавстві англо-американських країн формулюється по-різному, але загалом містить посилання на такі фрази, як «виконання публічних (офіційних) обов'язків або повноважень» і «поведінка, яка вимагається або дозволяється законом»;

2) за своїм місцезнаходженням зазначений правомірний вчинок у КК представників англо-американської правової системи визначається в статтях, главах і розділах, що описують виправдувальні обставини та правомірну поведінку особи (Стаття 35 КК штату Нью-Йорк, Глава IX КК штату Техас, Розділ III Примірної КК США, Частина 2.3 КК Австралії);

3) за своєю правовою природою зазначений правомірний вчинок у КК англо-американських країн характеризується по-різному: виправдувальна обставина (КК штату Нью-Йорк, КК штату Техас, КК Канади), обставина захисту від звинувачення (Примірний КК США), обставина, що виключає кримінальну відповідальність (КК Австралії) тощо;

4) за формою здійснення зазначений правомірний вчинок в англо-американських країнах описується через словосполучення «здійснення поведінки», пов'язаної із застосуванням сили. При описанні виправданості (правомірності) такої поведінки за текстом кримінально-правових норм завжди міститься посилання на критерій розумності («особа розумно вважає», «розумно необхідна сила» тощо);

5) серед випадків здійснення такого правомірного вчинку окремо виділяється застосування сили (у т. ч. й смертельної) при здійсненні арешту або запобіганні втечі з-під варти (ст. 3.07 Примірного КК США, § 35.30 КК штату Нью-Йорк, ч. ч. 4. 5 ст. 25 КК Канади);

6) щодо характеристики спеціально уповноважених осіб держави, які мають право здійснювати такий правомірний вчинок у кримінальному законодавстві англо-американських країн, найбільш розповсюдженим поняттям є «публічна посадова особа (службовець)». Також зустрічаються такі поняття, як «службовець поліції» (КК штату Нью-Йорк), посадова особа, котра спостерігає за дотриманням громадського порядку (Примірний КК США, КК штату Нью-Йорк), «офіцер правопорядку» (КК штату Техас, КК Канади), «охоронець (співробітник) виправної установи», «діяч» (КК штату Техас);

7) у кримінальному законодавстві США існують спеціальні норми про провокацію з боку публічної посадової особи держави забороненої поведінки особи з метою притягти її надалі до кримінальної відповідальності, що є виправданням для особи в застосуванні сили (§ 40.05 «Провокація» КК штату Нью-Йорк, § 8.06 «Провокація» КК штату Техас).

На підставі таких узагальнених висновків виникає теза про те, що в розглянутих представників англо-американської правової системи існують норми про окремий правомірний вчинок, пов'язаний із застосуванням сили публічними посадовими особами при «виконанні публічних (офіційних) обов'язків або повноважень», який відрізняється від інших видів захисту (необхідної оборони). З урахуванням наявного в науці кримінального права України питання про правову природу застосування сили спеціально уповноваженими особами держави (працівниками правоохоронних органів, військовослужбовцями) при запобіганні, припиненні й захисті від суспільно небезпечних посягань, на думку автора, можливо використати описаний зарубіжний досвід і визначити в КК України такі положення в окремий правомірний вчинок - «здійснення службових владних повноважень», що відрізнятиметься від необхідної оборони. Питання про теоретичні положення такого правомірного вчинку в КК України розглядалися автором у попередніх наукових працях [8, с. 166]. Отже, проведені автором у цій статті дослідження можуть слугувати належною базою для імплементації окремих прогресивних положень зарубіжного законодавства до кримінального законодавства України.

Література:

1. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : [підручник] / О.Ф. Скакун ; пер. з рос. - Х.: Консум, 2001. - 656 с.
2. Примерный уголовный кодекс США. Официальный проект Института американского права / под ред.: Б.С. Никифоров (Предисл.); пер. с англ. А.С. Никифоров. - М.: Прогресс, 1969. - 303 с.
3. Уголовный кодекс штата Нью-Йорк [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://constitutions.ru/?p=8102>.
4. Уголовный кодекс штата Техас: Принят Законодательным собранием штата Техас (63-я законодательная сессия). С изм. и доп. на 01 июля 2003 г. / науч. ред. и предисл. И.Д. Козочкина; пер. с англ. Д.Г. Осипова, И.Д. Козочкина; Ассоциация Юридический центр. - СПб.: Юридический центр Пресс, 2006. - 576 с.
5. Пакутин В.Д. Институт обстоятельств, исключающих преступность деяния в законодательстве некоторых зарубежных государств (сравнительный анализ) / В.Д. Пакутин // Актуальные вопросы уголовного процесса современной России : межвузовский сборник научных трудов. - Уфа: РИО БашГУ, 2003. - С. 77—84.
6. Уголовный кодекс Австралии / научное редактирование проф. И.Д. Козочкин, Е.Н. Трикоз; перевод Е.Н. Трикоз. - СПб.: Юридический центр Пресс, 2002. - 386 с.
7. Уголовный кодекс Канады [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/C-46/>.
8. Орловский Б.М. Понятия та місцезнаходження здійснення службових владних повноважень як обставини, що виключає злочинність діяння / Б.М. Орловський // National law journal: theory and practice. — 2014. — № 5. — С. 164-170.

Орловский Б. М. Защита должностных лиц государства от общественно опасных посягательств в уголовном законодательстве англо-американских стран

Аннотация. В статье осуществляется исследование уголовно-правового закрепления норм о предупреждении, пресечении и защите должностных лиц государства от общественно опасных посягательств в законодательстве различных представителей англо-американской правовой системы, что в общем характеризуется как «исполнение публичных (официальных) обязанностей или полномочий» и «поведение, которое требуется или разрешается законом». Проводится сравнительно-правовой анализ этих норм по определенным критериям и делаются обобщающие выводы.

Ключевые слова: исполнение публичных обязанностей, осуществление официальных полномочий, применение силы, публичное должностное лицо, оправдательное обстоятельство.

Orlovskiy B. Protection of public officer from socially dangerous encroachments in the criminal legislation of English-American countries

Summary. The article investigates the criminal law norms about prevention, cessation and protection of State officials from socially dangerous encroachments in the legislation of countries English-American legal system, whose in general are characterized as “execution of public (official) duties and powers” and “behavior that is required or permitted by law”. An author conducts a comparative legal analysis of these norms according to certain criteria and makes the generalizing findings.

Key words: execution of public duties, exercise of the official powers, use of force, public officer, justification.